

GALESIA

Pepa Paulo ingere panzi kalo-tawana tamâta simo Galesia tâno

Galesia nde tâno tonje Rom ikatona, aku Juda tamâta rârâ simo njinde. Paulo munğa imo Galesia tâno itula pâri ara panzi mbwani rua (Pâri Tamâta 13:51, 18:23), kala kalo-tawana tamâta ngu pinde simo njinde. Andeta tamâta pinde simâ sipânğa ku silele pâri ara ipânğa kie tonje. Kinzi siporo tu mâsi njana taponu muli pa ngua tukuņa kâ nde nzâla njana tapânğa ilonda mbâra-mbâra lâ Maro Kindeni nao. Andeta Paulo ingere ngua njine panzi iporo kaika tu njana nenda kalo-tawana nâ, ande Maro Kindeni ikai kinda piti lâ kondoma ilo. Nenda vetânğa ara ikura tu iveta kinda tamo sondu lâ Maro Kindeni nao, ande tia.

¹ Naņa pâri-tamâta Paulo. Kinzi tamâta njalanjala njandai sipatea naņa kala apânğa pâri-tamâta nğa, aku tamâta tonje njandai io naņa njana alâ atula pâri ara nğa. Yesu Kirisi anğa Tama Maro Kindeni, inani kala munğa ipaņo Yesu lâ mateņa nianzi imandi imo via kilo, kinzi rua sipatea naņa njana aveta wurâta njine. ² Naņa amo taitu kunzi tamâta pinde uru siveta wurâta kuku naņa, kala angere ngua lâ pepa njine tini imâ pa miki kalo-tawana tamâta kamo Galesia tâno.

³ Kinda Tamânda Maro Kindeni anğa Maro Yesu Kirisi rua nenzi wisi-wisi wa wisi-pisi wa imâ pami. ⁴ Yesu Kirisi iveta ikura Tamânda Maro

Kindeni ne pateâña mine, kala ipile tamwata ne via ku imâte ñana izavaru nenda kiesaka piti lâ tininda. Iveta mine ñana iyaute kinda piti lâ tâno ñine ne vetâña potomule. ⁵ Mine nde ara ñana kinda ma tapanea Maro Kindeni tasuka i ña kâki ikura zo zo. Mao.

Pâri ara taitu nâ ikeno

⁶ Opopo, naña ilonḡu kura tia ndo ñana miki nemi vetâña kâ! Muḡgani, Maro Kindeni isarâwa pami tu kakai Yesu Kirisi ne wisi-wisi ñinde. Andeta miki walele nâ kapu mulimi papa i, aku kamandi ñana kapaipa kuku pâri ara kie tonḡe. ⁷ Anḡa pâri ara ñinde nde pâri ara mao, ande tia ndo. Taitu tamâta pinde siveta ñana sizavaru ilomi kalomi. Kinzi situ silele Yesu Kirisi ne pâri ara ñinde ipânḡa kaña tonḡe. ⁸ Andeta miki kalonḡo ḡga; ambo maka warakama tâku samba ne aḡelo tonḡe tâ ma katula pâri ara pami, andeta pâri ara ñinde ñandai rege-rege kuku pâri ara ñinde maka nanayoni katula pami, ande naña ano pa Maro Kindeni tu i ma ikai tamâta iveta mine ku itambira ilâ yââ ñalae ne mbââ ilo, ma imo ñinde ku imo nâ. ⁹ Maka muḡga kaporo ḡgua ndainani nâ, kala ñine naña atu aporo ḡgua kaña taituni kilo. Tamâta pinde uru situla pâri ara tonḡe pa miki, andeta pâri ara ñinde ñandai rege-rege kuku pâri ara ñinde muḡga miki kakai lâ. Mine kala naña ano pa Maro Kindeni tu i ma itambiranzi tamâta ñinde silâ yââ ñalae ne mbââ ilo, ma simo ñinde ku simo nâ.

¹⁰ Naña ñandai ilonḡu tu kinzi tamâta ma ilonzi ara pa naña ḡga. Naña ilonḡu tu Maro Kindeni nâ ma ilo ara pa naña. Aku naña uru aporo

ngua mâru-mâru panzi tamâta, ande tia. Mao nâ, nia ndoyo naña uru aporo ngua mâru-mâru panzi tamâta. Andeta kalonjo nga; ambo vetâña njinde ma ikeno pa naña yo, ande naña ma akura tu amo Yesu Kirisi ne wurâta tamâta mao, ande tia. Andeta apile vetâña njinde marumbu lâ.

Paulo parina ñana muñga ipânga imo pâri-tamâta

¹¹ Ningunambwe wukale, naña ilongu tu miki ma kasama ngua njine sondo ndo; pâri ara njinde muñga atula pami, ande tamâta nâ nenzi ngua, ande tia.

¹² Tamâta tonje ñandai itula pâri ara njinde pa naña nga, aku tamâta tonje ñandai ipanana naña ñana nga. Yesu Kirisi tamwata itula pâri ara pa naña kala akai lâ.

¹³ Miki kalonjo naña parinângu lâ, ñana vetâña rârâ muñga aveta njinde. Miki kasama tu naña muñga apono muli sondo ndo pa Juda nenzi mâsi wa ngua tukuña rârâni. Aku naña akai kazâña ñalae panzi tamâta njinde kalonzi tawana Yesu, aku atogo ñana azavarunzi kâ. ¹⁴ Naña muñga amandi kaika ndo ñana asuka timbuma nenzi vetâña rârâni kâki, aku apolenzi nawalângu Juda tamâta limoa rârâ ñana apono muli pa vetâña njinde rârâni. ¹⁵ Taitu nia ndoyo, lâ zo njinde naña nana ipaguguana tia yo, ande Maro Kindeni ipatea naña lâ, aku ñana i ne wisi-wisi kâ, ande isarawa naña tu ma apânga i ne pâri-tamâta. ¹⁶ Aku i ilo pateo tu ma itula tamwata natu Yesu Kirisi kilala pwataki pana, ñana naña ma akura tu atula i natu parina panzi tamâta lâ tinikoa ngu. Aku lâ zo njinde Maro Kindeni itula Yesu Kirisi kilala pwataki pa naña, ande naña ñandai alâ akasonanzi tamâta pinde tu

ma sipananana nana pâri ara kâ. ¹⁷ Aku lâ zo ninde, naña nandai akâki alâ pa Jerusalem lawea nana aporo panzi tamâta ninde simunġa pa naña nana simo pâri-tamâta. Lâ zo ndainani nâ, naña anġenge nana Jerusalem lawea aku amandi alâ pa nia bilimu tonġe ikeno Arebia tâno. Aku muli nġa ataulo alâ pa Damaskus lawea kilo.

¹⁸ Mbwera nġato ilâ lâ, ninenġa akâki alâ pa Jerusalem lawea nana aveta mete kuku Petero. Andeta naña amo sonġo tia; amo ndaina kuku Petero ikura sânda rua nâ. ¹⁹ Lâ zo ninde naña amo kuku Petero, ande naña aporo pa pâri-tamâta tonġe, ande tia. Naporo pa Yamesi simbo nâ, ina nenda Maro Nġalae Yesu tai. ²⁰ Kala nġine naña apaimi lâ Maro Kindeni nao tu nġua nġine kala anġere lâ pepa tini, ande nġua mao kanaanġo. ²¹ Naña amo kuku Petero lee marumbu lâ, ninenġa ataulo pa Siria tâno anġa Silisia tâno kilo. ²² Lâ zo ninde, kinzi kalo-tawana tamâta lâ Yesu Kirisi ne nġu ninde simo Judia tâno, ande kinzi ninde sizizâla nana naña naonġu. ²³ Taitu silonġo nawalanzi situ naña parinânġu mine tu, “Tamâta ninde kala munġa iveta kie sakamao pa kinda, ande kala zo nġine tamâtani ndaina uru itula pâri ara nġine kinda uru kalonda tawana. Taitu munġani ikai wurâta nana izavaru pâri ara ndainani nâ.” ²⁴ Kinzi silonġo pâri nana vetânġa rârâni ninde Maro Kindeni iveta pa naña, kala sipanea i nġa.

2

Kinzi pâri-tamâta pinde sio ilonzi ilâ taitu kuku Paulo

¹ Naŋa amo lee, mbwera saŋao kanaŋo ŋapa ilâ lâ. Nŋinŋa maka rua Banabas rua kakâki kalâ Jerusalem lawea kilo. Aku naŋa akai Titi iyoka kuma tona.

² Maro Kindeni tamwata itula pa naŋa mine tu naŋa ma alâ amo Jerusalem. Aku lâ zo naŋa amo Jerusalem, ande naŋa atula pâri ara panzi, pâri ara ndainani naŋa uru atula panzi tamâta simo lâ tinikoa ŋgu. Andeta naŋa ŋandai aporo ŋgua ŋinde lâ tamâta rârâ naonzi ŋga. Naŋa tiningu pwâka tu nanenŋu wurâta ŋana atula pâri ara kâ ma ipânga kaa nâ. Mine kala akainzi kalo-tawana tamâta mbâna-mbâna pinde kalâ pa nia ŋgaŋe, ŋinŋa aporo ŋgua panzi. Tamâta pinde uru siporo ŋgua ŋananzi kalo-tawana tamâta ŋinde mine tu, “Kinzi nde poe tamâta”. ³ Titi imo kuku naŋa, aku i nde Grik tamwata, i Juda tamâta tia. Aku Yesu Kirisi ne kalo-tawana tamâta laŋeŋa pinde siporo kaika tu maka ma kave Titi karae, itogo Juda nenzi mâsi mine. Andeta maka kaveta mine tia. ⁴ Kinzi kalo-tawana tamâta laŋeŋa ŋinde sipavea nâ ku simâ maka ŋginima. Kinzi sisama tu maka kaloma tawana Yesu Kirisi, aku kapile mâsi ŋana kaponu muli pa Juda nenzi ŋgua tukuŋa kâ, kala ilonzi tu silea pa nema vetâŋa. Ŋgua tukuŋa ŋinde nde itogo nimbu tonŋe muŋga Yesu Kirisi ipalalana piti lâ tinima, andeta kinzi ilonzi tu ma sio nimbu ŋinde ilâ ŋana isusu maka kilo. ⁵ Andeta maka ŋandai kasâu pa nenzi ŋgua ŋana kave Titi karae ŋga. Maka kamandi kaika, aku kapu nenzi ŋgua rârâni ŋinde ndue lâ. Maka tinima pwâka tu ŋgua tukuŋa ŋinga ma imâ ikai Yesu Kirisi ne pâri ara nia. I ne pâri ara ŋinde nde mao kanaŋo, aku ŋine nde ŋana isuka

miki ikura zo rârâni.

⁶ Lâ zo ñinde maka kapasau kunzi tamâta mbâna-mbâna ñinde, ande kinzi sisenje ñgua tonje lâ nanenju ñgua, ande tia. Tamâta pinde uru siporo ñgua ñananzi tamâta mbâna-mbâna ñinde mine tu, “Kinzi nde poe tamâta”. Andeta lâ naña warakâñgu nâ ilonju, ñgua ñinde nde kaa nâ, ñana tu Maro Kindeni ilo ñana tamâta ñanzi kâ, ande tia. ⁷ Kinzi tamâta mbâna-mbâna ñinde ilonzi kalonzi ipâñga tu Maro Kindeni wurâta ilua naña ñana atula pâri ara panzi tamâta lâ tinikoa ñgu, itogo nanayoni i wurâta ilua Petero ñana itula pâri ara panzi Juda tamâta mine. Mine kala nenzi ñgua tia. ⁸ Mao nâ, Maro Kindeni walo kaika ilua Petero ñana ma imo pâri-tamâta panzi Juda tamâta. Aku mine nâ, Maro Kindeni tamwata ne walo kaika ilua naña ñana amo pâri-tamâta panzi tinikoa ñgu. ⁹ Tamâta pinde uru siporo ñgua ñana Yamesi, Petero aña Yoane mine tu, “Kinzi nde poe tamâta”. Andeta lâ zo ñana tamâta ñato ñinde ilonzi kalonzi ipâñga tu Maro Kindeni io ne wisi-wisi imâ pa naña lâ, ande kinzi sitaño maka rua Banabas rua mbauma, aku sikaima togo ninzi-nambwe wukale mine. Ñineña kinzi wa maka wa kao iloma kaloma ilâ taitu, aku kapa ñgua mine tu maka ma katula pâri ara panzi tinikoa ñgu, aña kinzi ma situla pâri ara panzi Juda ñgu. ¹⁰ Kinzi siporo ñgua taitu nâ pa maka rua mine tu, “Maka iloma tu miki rua ma kagona mbumbu ñana kalanzi nawalânda kalo-tawana tamâta simo sugorai lâ Jerusalem lawea, itogo miki rua muña kaveta mine.” Andeta nia ndoyo naña ilonju patea tu naña ma aveta vetâñani ndaina.

Paulo itula Petero ne vetâŋa soki pwataki

¹¹ Andeta muli ŋga Petero imâ imo Antiok lawea ikura zo pinde, aku pa zo ŋinde naŋa amandi i tamwata nao aku ambita pâta kanaŋo, ŋana tu iveta vetâŋa soki ndo. ¹² Mao nâ, nia ndoyo iveta vetâŋa ara ŋana isaŋona ika kâpwa kunzi kalotawana tamâta lâ tinikoa ŋgu. Andeta muli ŋga, tamâta pinde lâ Yamesi ne ŋgu simâ sipâŋga lâ, ŋineŋga Petero itaulo pa Juda nenzi mâsi ŋana tininzi piti ndo ŋananzi tamâta lâ tinikoa ŋgu. I ne vetâŋa ŋinde nde duvi mine; iruru ŋananzi kalotawana tamâta ŋgu ŋinde uru sipaveta kuku Juda nenzi vetâŋa rârâni. ¹³ Aku kinzi Juda ŋgu kalotawana tamâta rârâni kala sipono muli pa Petero ne vetâŋa laŋeŋa ŋinde. Nineŋga sisowe Banabas ilo kalo, ande kala iveta vetâŋa laŋeŋa ndainani nâ kunzi tona.

¹⁴ Naŋa amora tu kinzi ŋandai sipono muli sondo pa pâri ara ne ŋgua ŋga. Tia ku naŋa amandi kinzi rârâni naonzi aku apai Petero tu, “Noko nde Juda tamwata, andeta kupile Juda nenzi vetâŋa ku kupaveta kuku tinikoa ŋgu nenzi vetâŋa. Mine nde ŋana sâ kâ ŋga noko kuporo kaika panzi tamâta lâ tinikoa ŋgu tu ma sipaveta kuku Juda nenzi vetâŋa, a?”

Ambo tamâta tonŋe kalo tawana Yesu, ande ipâŋga tamâta sondo ndo lâ Maro Kindeni nao

¹⁵ Nineŋga naŋa apai Petero tu, “Kinda tinânda sipagugua kinda tapâŋga Juda laluna. Mine kala kinda ŋandai tamo tatogonzi ‘kiesaka tamwatanzi’ lâ tinikoa ŋgu. ¹⁶ Aku kinda tasama tu ambo tamâta tonŋe ikai wurâta ŋalae ŋana ipono muli

pa Mose ne ngua tukuŋa, ande vetâŋa ŋinde ikura tu iveta i ipâŋga tamâta sondo lâ Maro Kindeni nao, ande tia. Ambo tamâta tonje kalo tawana Yesu Kirisi, ande i ne kalo-tawana ŋinde nâ ikura tu iveta i ipâŋga tamâta sondo lâ Maro Kindeni nao. Aku kinda kala mine nâ tao nenda kalo-tawana ilâ pa Yesu Kirisi lâ, ŋana tu kinda tasama ŋine; nenda kalo-tawana ŋinde iveta kinda tapâŋga tamâta sondo lâ Maro Kindeni nao. Kinda tapile nzâla ŋana toka Mose ne ngua tukuŋa muli, ŋana tu nzâla ŋinde ikura tu iveta tamâta tonje ipâŋga tamâta sondo lâ Maro Kindeni nao, ande tia ndo.

¹⁷ Kinda nenda kalo-tawana ikeno pa Kirisi, aku ilonda tu kalo-tawana ŋinde iveta kinda tapâŋga tamâta sondo lâ Maro Kindeni nao. Aku lâ zô ŋana kinda tapile nzâla ŋana toka Mose ne ngua tukuŋa muli, ande lâ ngua tukuŋa nao kinda tapâŋga tato-gonzi kiesaka tamwatanzi lâ tinikoa ŋgu mine. Mine kala ma taporo mana; tiambo ma taporo tu ‘Kirisi tamwata ilo tu iveta kiesaka ipâŋga ŋalae’, tiya? Tia ndo kanaanjo! ¹⁸ Ambo naŋa ma apile nzâla ŋana ayoka Mose ne ngua tukuŋa muli, andeta muli ŋga naŋa ma apono muli pa nzâlani ndaina kilo, ande vetâŋa ŋinde ma itula pwataki tu naŋa nde kiesaka tamwatâŋgu. ¹⁹ Ŋana tu Mose ne ngua tukuŋa io naŋa lâ nzâla ŋinde ilâ pa mateŋa kê. Andeta naŋa ilonŋu tu aveta ikura Maro Kindeni ne pateâŋa mine, kala apile nzâla ŋinde marumbu lâ.

²⁰ Ŋinde itogo naŋa amâte lâ kêi popole tini kuku Kirisi. Taitu kala ŋine akai via wasaseki lâ. Naŋa muŋga akai poe pa warakâŋgu nenju via, andeta kala ŋine Kirisi imo ilonŋu, aku uru ikai

poe pa naŋa. Kala ŋine naŋa kalonŋu tawana Maro Kindeni Natu, inani tini mwasa ndo pa naŋa kala ipile tamwata ne via ku imâte ŋana ikai naŋa piti lâ kondoma ilo. Aku nanenŋu kalo-tawana ŋine uru igagati naŋa ilonŋu kalonŋu ŋana aveta vetâŋa ara lâ tâno kulu.

²¹ Naŋa tiningu pwâka tu aveta Maro Kindeni ne wisi-wisi ipâŋga itogo kelekele kaa nâ mine. Kulonŋo ŋga; ambo Mose ne ŋgua tukuŋa ikura ŋana iveta kinda tapâŋga ilonda mbâra-mbâra lâ Maro Kindeni nao, ande Kirisi imâte koa tia nâ. Andeta tia.” Naŋa Paulo aporo ŋgua mine pa Petero.

3

Mâsi ŋana toka ŋgua tukuŋa muli kê, aŋga mâsi ŋana kalonda tawana Yesu Kirisi kê

¹ Miki Galesia tamâta ilomi kalomi sondo tia ndo! Tamâta ea iyaula nemi ilo-kalo, a? Naŋa muŋga atula Yesu parina pwataki pami lâ. Mine kala itogo miki warakami kamora Yesu itâra lâ kêi popole tini imâte.

² Naŋa atu akasonŋami kasonŋaŋa taitu nâ. Miki muŋga kaveta vetâŋa ndia ŋinenŋa Koroani Sapâŋa imâ ilomi, a? Tiambo miki kapaveta kuku ŋgua tukuŋa lâ, ŋinenŋa kakai Koroani Sapâŋa, tiya? Tia ndo! Miki kalonŋo Yesu ne pârî ara aku kalomi tawana lâ, aku kalo-tawana ŋinde nâ ikai nzâla piti pa Koroani Sapâŋa tu imâ pami. ³ Miki nde kapa ndo! Nia ndoyo, lâ zo ŋinde nemi kalo-tawana ipâŋga wasaseki, ande Koroani Sapâŋa ne kaika uru isukami. Aŋga lâ zo ŋine miki katu warakami nemi kaika ikura tu isuka nemi via lâ tâno kulu, a? ⁴ Malia pinde nde imâ ipâŋga pami lâ; tiambo

malia n̄inde isukami tia, a? Taitu nanen̄gu morâna tu malia n̄inde nde isukami lâ. ⁵ Mao nâ, Maro Kindeni ne Koroani Sapâna ilua miki lâ, aku uru iveta mâsi kaika rârâ ipân̄ga n̄ginimi. Tiambo Maro Kindeni imora tu miki uru kapaveta kuku Mose ne n̄gua tukuña, aku n̄ana duvi n̄inde kâ iveta kie ara n̄inde pami, tiya? Tia ndo! Miki kalon̄o pârî ara aku kalomi tawana, aku n̄ana duvi n̄inde kâ iveta mine pami.

⁶ Miki kalomi n̄gere sondo n̄ana Abraham kâ. Maro Kindeni kawa n̄gua ikeno lâ pepa tini mine tu,

“Abraham kalo tawana Maro Kindeni, aku n̄ana i ne kalo-tawana n̄inde kâ, ande ipân̄ga ilo mbâra-mbâra lâ Maro Kindeni nao.”

⁷ Mine nde kalon̄o n̄ga; tamâta ea kalonzi tawana Yesu Kiriſi, kinzi n̄inde sipân̄ga sitogo Abraham ne vâsa mao. ⁸ Nia ndoyo Maro Kindeni ilo patea tu tamâta pinde lâ tinikoa n̄gu ma kalonzi tawana i, aku nenzi kalo-tawana n̄inde ma ivetanzi sipân̄ga tamâta sondo lâ i nao. Mine kala nanayoni Maro Kindeni itula pârî ara pa Abraham mine tu,

“ ‘Noko kalo tawana naña lâ, aku n̄ana duvi n̄inde kâ naña ma aveta ken̄gu ara ndo panzi tamâta rârâni simo tâno ndoni.’”

⁹ Mine nde Maro Kindeni iveta kie ara nâ panzi tamâta ea kalonzi tawana i, itogo mun̄ga iveta pa Abraham, ina tamâta n̄ana kalo-tawana mao kâ.

¹⁰ Taitu tamâta ea ilonzi tu nzâla n̄ana soka Mose ne n̄gua tukuña muli nde nzâla n̄ana sipân̄ga tamâta sondo lâ Maro Kindeni nao, ande Maro Kindeni ma izavarunzi tamâta n̄inde. Nana tu i kawa n̄gua ikeno lâ pepa tini mine tu,

“Mose ingere ngua tukuņa lâ pepa tini ikeno lâ. Ambo tamâta tonje nandai ipaveta mao kuku ngua tukuņa ninde rârâni taitu-taitu ikura zo rârâni, ande Maro Kindeni ma izavaru tamâta ninde.”

¹¹ Aku Maro Kindeni kawa ngua tonje kala ikeno lâ pepa tini mine tu,

“Tamâta ea kalonzi tawana Maro Kindeni, ande kinzi tamâta ninde simo ilonzi mbâra-mbâra lâ i nao, aku sikai via mao.”

Ngua ninde itula pwataki pa kinda tu ambo tamâta tonje itu ipono muli pa Mose ne ngua tukuņa, ande i ne vetâņa ninde ikura tu iveta i ipânga tamâta sondo lâ Maro Kindeni nao, ande tia. ¹² Nana tu mâsi nana taponu muli pa Mose ne ngua tukuņa kâ, ande ikeno piti ndo nana kalo-tawana ne mâsi. Maro Kindeni kawa ngua ikeno lâ pepa tini mine tu, “Tamâta ea uru ipono muli mao pa ngua tukuņa rârâni ikura zo rârâni, ande tamâta ninde ma ikai via mao.” Andeta tamâta tonje ikura tu iveta mine, ande tia.

¹³ Andeta Kirişi ikai kinda niânda, aku Maro Kindeni izavaru i ndo lâ. Vetâņa ninde ne duvi nde mine; Maro Kindeni kawa ngua ikeno lâ pepa tini mine tu, “Maro Kindeni ma izavaru tamâta ea itâra lâ kâi popole tini”. Aku nana Kirişi ne vetâņa ninde kâ, ande iyaute kinda piti lâ ngua tukuņa ne zavaruņa. ¹⁴ Munğani Maro Kindeni ipa ngua kuku Abraham tu i ma iveta vetâņa ara tonje. Aku Yesu Kirişi ne mateņa ikai nzâla piti panzi tamâta lâ tinikoa ngu nana vetâņa ara ninde ma ilâ pa kinzi tona. Mine kala nana nenda kalo-tawana kâ, ande kinda takura tu takai Koroani Sapâņa lâ ilonda,

ikura Maro Kindeni ne ngua pâña mine.

Mose ne ngua tukuña ñandai isoki ngua pâña Maro Kindeni iveta kuku Abraham ñinde piti nga

¹⁵ Niñgu-nambwe wukale, kala ñine naña ma aporo ngua ñana kinda tamâta nenda mâsi tonje. Ambo tamâta rua ma siñgere ngua lâ pepa tini ñana vetâña tonje ilonzi patea tu ma siveta, ande nenzi ngua ñinde ipânga itogo ngua pâña kaika mwasina, aku tamâta tonje ikura tu itoto nenzi ngua ñinde tâku isenje ngua tonje ilâ kuku ngua ñinde tâ, ande tia. ¹⁶ Nanayoni, Maro Kindeni ipa ngua kuku Abraham tava i ne vâsa, ñana i ma muli iveta kie ara panzi. Maro Kindeni ne ngua pâña ñinde nde ikeno lâ pepa tini tamora lâ. Maro Kindeni ipai Abraham mine tu, “Naña ma aveta kenju ara papa noko ne vâsa.” I ñandai iporo tu, “Naña ma aveta kenju ara panzi noko ne vâsa kinzi”, ande tia. Mine kala kinda tasama tu Maro Kindeni ñandai iporo ñananzi tamâta rârâ nga. Iporo ñana tamâta taitu nâ, ina kala Kirisi.

¹⁷ Nanenju ngua ñine ne duvi ande mine; nia ndoyo Maro Kindeni ipa ngua ndainani nâ kuku Abraham. Simo lee, aku mbwera 430 ilâ lâ, ñinenja Maro Kindeni itula ngua tukuña pa Mose. Ngua tukuña nde ipânga muli, taitu tukuña ñinde ikura ñana itoto Maro Kindeni ne ngua pâña muñgâña ñinde ku iveta ipânga kaa nâ, ande ikura tia. ¹⁸ Ambo mâsi ñana taponno muli pa tukuña kâ ikura tu igagati Maro Kindeni ñana iveta kie ara pa kinda, ande i ne ngua pâña muñgâña ñinde nde ipânga itogo kelekele kaa nâ. Andeta tia. Kinda tasama tu Maro Kindeni muñgani ipa ngua tu ma

iveta kie ara pa Abraham, aku nana i ne ngua pânja ninde nâ, ande iveta vetânja ndainani papa i.

¹⁹ Ambo mine, ande Maro Kindeni itula ngua tukuña pa Mose nana duvi mana, a? Ninde nde duvi mine; Maro Kindeni ilo tu tamâta rârâni ma sisama sondo tu kinzi nde kiesaka tamwatanzi. Mine kala iveta ne ngua pânja munğa lâ, ninenğa itula tukuña pa Mose tona nana i ma itula panzi tamâta. I ipatea tu kinzi Juda tamâta ma sipono muli pa tukuña ninde lee, ikura lâ zo ninde Abraham ne Vâsa ma imâ ipânğa, inani kala tamâta ninde Maro Kindeni ne ngua pânja iporo nana. Taitu kalonjo nğa; Maro Kindeni tamwata nandai itula tukuña ninde panzi tamâta nğa. Itula ninde panzi anjelo, ninenğa kinzi kala situla papa kuleña tamâta Mose. ²⁰ Andeta Maro Kindeni ne ngua pânja nde kekeleke nğalae tina, ipole ne ngua tukuña, nana tu Maro Kindeni tamwata iveta ngua pânja ninde kuku Abraham. Tamâta tonje ikai ngua ninde ku ilâ itula pa Abraham, ande tia.

Ngua tukuña ne wurâta nde nana ikai kinda talâ pa Kirisi

²¹ Mine kala Mose ne ngua tukuña uru ikai kazânja pa Maro Kindeni ne ngua pânja rârâni, tiya? Tia ndo kanaño! Ambo Maro Kindeni munğa itu tukuña kie tonje panzi tamâta, aku tukuña ninde ikura tu via mao ilanzi, ande tamâta ea sipono muli pa tukuña ninde ma sipânğa ilonzi mbâra-mbâra lâ Maro Kindeni nao. ²² Andeta tia. Maro Kindeni kawa ngua ikeno lâ pepa tini mine tu, “Kiesaka nde itogo wâlo kaika mine ilitanzi tamâta rârâni marumbu lâ.” Mine kala Maro Kindeni iveta kie ara panzi tamâta ninde uru

kalonzi tawana Yesu Kirisi, ikura muŋga ipa ŋgua tu ma iveta mine.

²³ Muŋgani, lâ zo ŋinde nzâla ipâŋga tia yo ŋana kinda takura tu kalonda tawana Yesu Kirisi, ande Mose ne ŋgua tukuŋa ipa wâlo kaika lâ tininda. Kinda tamo mine lee, ikura lâ zo ŋinde kalo-tawana ne nzâla ipâŋga nia yo lâ. ²⁴ Mine kala ŋgua tukuŋa imo itogo nenda koipu muŋgâŋa mwasina, aku ne wurâta nde ŋana ikai kinda talâ pa Kirisi. Mine kala ŋana nenda kalo tawana kâ, ande kinda tapâŋga tamâta sondo lâ Maro Kindeni nao.

²⁵ Anŋa lâ zo ŋine, ande ŋgua tukuŋa imo nenda koipu kilo, ande tia, ŋana tu kalo-tawana ne nzâla nde imâ ipâŋga lâ.

Kinda nenda kalo-tawana iveta kinda tapâŋga Maro Kindeni natu wukale

²⁶ Miki kalomi tawana Yesu Kirisi, aku ŋana kalo-tawana ŋinde kâ Maro Kindeni iveta miki rârâni kapâŋga i natu wukale lâ. ²⁷ Muŋga, lâ zo ŋinde miki kakai lââ-liliŋa, ande miki kapaipa lâ taitu kuku Kirisi. Kala ŋine Kirisi kilala itura miki ndo lâ, itogo nemi pasawaŋa mwasina. ²⁸ Mine kala miki Juda tamâta wa miki tamâta lâ tinikoa ŋgu wa; miki tamâta uru kaveta wurâta koa tia nâ wa miki tamâta kamo ara wa; miki tamâne wa miki taine wa; miki rârâni kalonŋo ŋga. Lâ Maro Kindeni nao, ande miki rârâni kamo rege-rege nâ, ŋana tu miki kapaipa kuku Yesu Kirisi lâ, kala kamo ŋgu taitu. ²⁹ Miki kamo Yesu Kirisi ne ŋgu. Mine kala miki kamo Abraham ne vâsa tona, aku Maro Kindeni ma iveta kie ara ndainani nâ pa miki, ikura muŋga ipa ŋgua tu ma iveta pa Abraham mine.

4

Yesu Kirisi ipalalana ngua tukuŋa ne nimbu piti lâ tininda

¹ Miki kalomi ngere ŋananzi lâlu kiri-kiri. Muli ŋga lâlu ŋinde ma sikai tamanzi nenzi tâno wa kelekele ndoni. Andeta lâ zo ŋana kinzi simo lâlu kiri-kiri yo, ande kinzi simo rege-rege nâ kunzi tamanzi nenzi wurâta tamâta, kinzi ŋinde uru siveta wurâta koa tia nâ. ² Tamâta pinde uru sikai poe panzi lâlu kiri-kiri ŋinde, aku uru sikatona nenzi kelekele tona. Kinzi siveta mine lee, ikura lâ zo ndia tamanzi sipatea tu natunzi ŋinde ma sikai nenzi kelekele rârâni ŋinde. ³ Aku kinda kala tamo mine nâ. Muŋga, lâ zo ŋinde tamo tatogonzi lâlu kiri-kiri mine, ande ngua tukuŋa kiri-kiri ŋana tâno ŋine ne vetâŋa kaa kaa nâ uru ikai poe kaika pa kinda.

⁴ Kinda tamo mine lee, ŋinenŋa zo ipâŋga lâ, ikura Maro Kindeni ne pateâŋa mine. Aku lâ zoni ndaina, Maro Kindeni isupwa i tamwata Natu indue imâ imo tâno kulu. Ipâŋga tamâta mao, aku uru imo Mose ne ngua tukuŋa kalo. ⁵ I imâ ŋana ipalalana ngua tukuŋa ne nimbu piti lâ tamâta tininzi, ŋana kinda rârâni ma tapâŋga tamo Maro Kindeni natu wukale.

⁶ Maro Kindeni isupwa i Natu ne Koroani imâ imo ilonda lâ, aku vetâŋa ŋinde itula pwataki tu miki kamo Maro Kindeni natu wukale. Aku Koroani Sapâŋa ŋinde uru ipaŋo ilonda kalonda kala tata pa Maro Kindeni tu, “Mama, Mama”. ⁷ Mine kala ngua tukuŋa ma ikai poe kaika pa miki kilo, ande tia. Miki taitu-taitu kamo Maro Kindeni natu wukale. Mao nâ, miki nde Maro Kindeni natu

wukale. Mine kala Maro Kindeni ma iveta kie ara pa miki taitu-taitu, itogo munğa ipa ngua tu ma iveta panzi i natu wukale mine.

Paulo kalo loko ɲalae ɲananzi Galesia kalotawana tamâta

⁸ Munğa, miki ɲandai kasama Maro Kindeni kilala sondo ɲga. Mine kala lâ zo munğâɲa ɲinde miki kamo tamâta ɲana kaveta wurâta koa tia nâ panzi maro pinde. Andeta maro ɲinde nde maro laɲeɲa nâ. ⁹ Taitu kala ɲine miki kapaipa kuku Maro Kindeni marumbu lâ. Andeta nanenğu ngua ɲine nde sondo tia, ɲana tu Maro Kindeni ipaipa kuku miki. Mine nde ɲana sâ kê ɲga miki ilomi tu kapono muli kilo papa ngua tukuɲa kiri-kiri ɲana tâno ɲine ne vetâɲa kaa kaa, a? ɲana sâ kê ɲga ilomi tu kelekele sugorai ma ikai poe kaika pami kilo, a? ¹⁰ Opopo, miki uru kapaveta kuku Juda nenzi ngua tukuɲa kiri-kiri ɲana zo sapâɲa kie-kie wa kêɲa-nuɲa ne zo kie-kie wa, aku miki katu vetâɲa mine ma ivetami kapâɲga tamâta sondo lâ Maro Kindeni nao. ¹¹ Naɲa kalonğu loko ɲalae tina ɲana miki kê! Tiambo nanenğu wurâta rârâni munğa aveta ɲana avilami kê nde ilâ kaa nâ, a?

¹² Niɲgu-nambwe wukale, munğa, lâ zo ɲinde naɲa amo kumi, ande miki wa naɲa wa kalonda tawana tu ngua tukuɲa ɲandai ikura tu iveta kinda tapâɲga tamâta sondo lâ Maro Kindeni nao. Naɲa ano pami tu miki ma kakai ngua tukuɲa ne wâlo piti lâ tinimi kilo, ɲana miki ma kamo ara, itogo naɲa uru amo mine. Munğa, miki ɲandai kaveta vetâɲa soki tonje papa naɲa ɲga. ¹³ Kalomi ɲgere sondo ɲga; nia ndoyo, naɲa amo kuku miki tia yo. ɲinenğa

pukoŋa ikai naŋa, aku pukoŋa ŋinde ikai nzâla piti pana tu ma amâ atula pâri ara pami. ¹⁴Lâ zo ŋinde, nanenŋu pukoŋa ŋinde iveta malia ŋalae ndo pami. Taitu miki ŋandai kapu mulimi papa naŋa ŋga, aku miki ŋandai kasoki naŋa ŋga. Miki kaveta vetâŋa ara ndo pana, itogo vetâŋa ndia miki ma kaveta pa Maro Kindeni ne aŋelo tonŋe tâku Kiriŋi tamwata tâku.

¹⁵Lâ zo ŋinde, ande miki uru ilomi ara ku kamo kandeka nâ. Anŋa lâ zo ŋine, ande nemi ndekâŋa ŋinde ikeno ndia, a? Naŋa aporo ŋgua mao kanaŋo; muŋga, lâ zo ŋinde naŋa amo kumi, ande miki ilomi ŋalae ndo tu kavila naŋa. Mine kala, ambo miki ma kakura tu kapasiki matami piti kalua naŋa ŋana ivilana kâ, ande miki ma kaveta mine nâ. ¹⁶Mana mana, a? Naŋa uru atula ŋgua mao nâ pami, aku ŋana duvi ŋinde kâ miki katu naŋa nde nemi kazâŋa tamâta, a?

¹⁷Miki kalonŋo ŋga. Tamâta pinde uru sikai wurâta kaika ŋana siporo ŋgua kaŋa mona-mona pami ŋana sisowe ilomi kalomi kâ. Taitu kinzi ilonzi tu sivila miki, ande tia ndo. Ilonzi tu miki ma kapu mulimi pa naŋa, aku kaponu muli pa nenzi ŋgua. ¹⁸Ambo tamâta tonŋe itu ivila miki sondo, aku ŋana duvi ŋinde kâ ikai wurâta ŋana isowe ilomi kalomi kâ, ande ŋinde ara. Mao nâ, ambo naŋa amo kuku miki tâku amo malawae ŋanami tâ, ande vetâŋa kie mine nde ara ndo.

¹⁹Naŋa natunŋu wukale, naŋa ilonŋu malia ndo ŋanami kilo, itogo taine ilo malia lâ paguŋuŋa ne zo. Naŋa ma amo mine lee, ikura lâ zo ndia nemi kalo-tawana ma ilâ sondo ndo pa Kiriŋi. ²⁰Naŋa ilonŋu ŋalae tu amâ amo kumi. Ambo naŋa ma amo

kumi, ande naŋa ma aporo ŋgua mwasa nâ pami. Oyae, naŋa kalonġu loko ŋnamami!

Hagar kuku Sara rua parinanzi

²¹ Miki tamâta pinde ilomi tu kamo Mose ne ŋgua tukuŋa kalo. Ayo, miki tamâta ŋinde kalonġo nanenġu ŋgua ŋine sondo ŋga. Tiambo miki kaz-izâla tâ ŋana ŋgua tukuŋa ne duvi, a? ²² Maro Kindeni kawa ŋgua ikeno lâ pepa tini mine tu Abraham ipulianzi natu tamâne rua sipânġa. I kaiwa tonġe, i ŋa mine Hagar, ande imo Abraham ne wurâta taine kaa nâ. Hagar ipagugua natu tamâne tonġe ipânġa, i ŋa mine Ismael. Anġa Abraham kaiwa mao, i ŋa mine Sara, ande i ŋandai taine ŋana iveta wurâta koa tia nâ. Sara kala ipagugua natu tamâne tonġe ipânġa, i ŋa mine Isaka. ²³ Wurâta taine kaa nâ ŋinde natu nde ipânġa lâ vetânġa kie taituni itogo kinda tamâta uru tapulianzi natunda mine. Anġa Abraham kaiwa mao ŋinde natu nde ipânġa lâ vetânġa kie tonġe; Maro Kindeni muŋgani ipa ŋgua kuku Abraham tu natu ŋinde ma ipânġa, kala ŋgua pâŋa ŋinde ipânġa kanaġo.

²⁴ Kala ŋine naŋa ma atambira ŋgua lâ taine rua ŋinde tininzi. Kinzi rua nde sitogo ŋgua pâŋa rua. Hagar nde itogo ŋgua pâŋa sinġa ŋinde Mose ikai lâ Sinai tuu kulu, aku i natu wukale simo Mose ne ŋgua tukuŋa kalo. ²⁵ Hagar nde itogo Sinai Tuu, tuu ŋinde imandi lâ Arebia tâno. Aku mine nâ, lâ zo ŋine, ande Hagar itogo Jerusalem lawea tona, ŋana tu Mose ne tukuŋa uru ikai poe kaika panzi tamâta simo Jerusalem lawea ŋinde tona. ²⁶ Andeta Jerusalem lawea mao nde Maro Kindeni

ne lawea ikeno âta ñinde, aku kelekele tonje ñana ikai poe kaika panzi tamâta simo lawea ñinde, ande tia. Lawea ñinde nde itogo kinda tinânda mwasina. ²⁷ Maro Kindeni kawa ñgua ikeno lâ pepa tini mine tu,

“Noko taine ñinga, noko kundeka! Noko taine ñinga ñai, nokoni ñandai kusama pagugunja ne nâna, ande noko kusunja kawa kâki tava ndekâña nâ! Ñana tu munja noko kaiwa tamâne ipileno ku ilâ lâ, andeta noko ma kupaguguanzi natu rârâ, aku kambwanjenzi ma ipole taine ñinde natu kambwanjenzi, ina kala kaiwa tamâne imo kuku yo.”

²⁸ Ningu-nambwe wukale, miki kamo katogo Isaka mine, ñana tu Maro Kindeni munja ipa ñgua tu miki ma kamo i natu wukale. ²⁹ Munja, ande Abraham natu Ismael, ina kala ipânja itogo natunda uru sipânja mine, ande ikai kazâña papa Abraham natu Isaka, ina kala Koroani Sapâña ne walo iveta ipânja lâ. Aku lâ zo ñine, ande kinda kala tamora vetâña mine nâ. ³⁰ Miki kalomi ñgere sondo ñana Maro Kindeni kawa ñgua ikeno lâ pepa tini. Munja, ñgua imâ pa Abraham mine tu, “Kusoki wurâta taine kaa nâ ñinde tava i natu silâ. Wurâta taine natu ikura ñana ikai tama ne kelekele pinde, itogo i kaiwa mao ñinde natu ma muli ikai, ande tia.” ³¹ Mine nde ningu-nambwe wukale, kinda tasama tu kinda ñandai tatogonzi wurâta taine kaa nâ ñinde natu wukale ñga. Kinda tatogonzi Abraham kaiwa mao ñinde natu wukale.

Kinda ma tamo piti ndo ɲana ɲgua tukuɲa ne nimbu

¹ Kirisi ilo tu kinda ma tamo tininda soo nâ. Mine kala ipalalana ɲgua tukuɲa ne nimbu piti lâ tininda marumbu lâ. Ayo, miki kamandi kaika, aku kapu mulimi panzi tamâta ea ilonzi tu Mose ne ɲgua tukuɲa ma ikai poe kaika pami kilo!

² Miki kalonjo sondo ɲga. Naɲa Paulo warakâɲgu apaimi tu ambo miki ilomi tu karae-veɲa ne mâsi ma ivetami kapâɲga tamâta sondo lâ Maro Kindeni nao, aku ɲana duvi ɲinde kê miki ma kasâu panzi Juda tamâta tu ma sive karaemi, ande Kirisi ne mateɲa ma ikura ɲana ivilami tia ku tia ndo.

³ Naɲa aporo ɲgua kaika pami kilo mine; tamâta ea isâu panzi Juda tamâta tu ma sive i karae, ande tamâta ɲinde imo ɲgua tukuɲa ndoni kalo. ⁴ Miki tamâta ea uru kapaveta kuku Mose ne tukuɲa, aku ɲana nemi vetâɲa ɲinde kê miki katu ma kapâɲga tamâta sondo lâ Maro Kindeni nao, ande miki tamâta ɲinde kapatâpa warakami piti ndo lâ ɲana Kirisi kê, kala kapu mulimi pa Maro Kindeni ne wisi-wisi marumbu lâ. ⁵ Aɲga maka kaloma tawana Kirisi, aku Koroani Sapâɲa uru isukama ɲana kao tinima ɲana zo muli kê, lâ zo ɲinde Maro Kindeni ma iporo tu maka kamo iloma mbârambâra lâ i nao. ⁶ Tamâta ea kinzi sipaipa kuku Yesu Kirisi lâ, kinzi ɲinde sisama mine; lâ Maro Kindeni nao, ambo tamâta tonje ikai karae-veɲa ne mâsi lâ tini tâku tia tâku, ande ɲinde nde kelekele kaa nâ. Taitu kalonjo ɲga; ambo tamâta tonje kalo tawana Kirisi, aku ne kalo-tawana ɲinde igagati i ɲana tini mwasa ndo panzi i tini pinde, ande vetâɲa taituni ɲinde nde vetâɲa mao.

7 Munğa miki uru kao nemi kalo-tawana ilâ sondo ndo pa Kirisi. Anğa tamâta ea ipono nza-lami, kala kapu mulimi pa Maro Kindeni ne ngua mao kâ, a? 8 Vetâņa mine ęandai iyoka pa Maro Kindeni imâ nğa, ęana tu Maro Kindeni uru is-arâwa pami tu kalâ kamo kuku i. 9 Miki kalomi ęgere sondo nğa. “Yisi tini mwata ikura ęana ipundia puroņa ndoni.” * 10 Andeta Maro Nalae ipu tini kaika pa naņa, kala kalonĝu tawana tu miki ma koka muliņĝu, aku ma kapu mulimi pa karae-veņa ne mâsi. Tamâta ea itu iyaula ilomi kalomi ęana kelekele ęinde kâ, ande naņa asama tia. Taitu naņa asama tu Maro Kindeni ma ipare nia pa tamâta ęinde. 11 Niņĝu-nambwe wukale, tamâta pinde silâņe ku siporo tu naņa uru atu ngua kaika panzi tamâta ęana ma sikai karae-veņa ne mâsi lâ tininzi. Andeta kalonĝo nğa; ambo naņa ma aporo ngua kaņa mine, ande kinzi Juda tamâta ma sikai kazâņa pa naņa tia. Ambo naņa ma asâu ęana karae-veņa ne mâsi kâ, ande kinzi Juda tamâta ma wisinzi nâna kilo ęana ngua ęana Yesu ne mateņa lâ kâi popole tini kâ, ande ma tia. Andeta naņa ęandai asâu ęana mâsi ęinde nğa. 12 Kinzi tamâta ęinde uru sizavaru ilomi kalomi. Mine nde ikeno pa kinzi warakanzi; ambo situ sipaive warakanzi karaenzi, ande ara ęana ma sipaive karaenzi ndoni!

13 Niņĝu-nambwe wukale, miki kalonĝo nğa. Maro Kindeni munĝani ipateami ęana ma kamo piti ndo ęana ngua tukuņa ne nimbu kâ. Taitu miki

* 5:9: Nĝua siâņa ęine nde duvi mine; tamâta taitu nâ ne vetâņa soki ikura ęana iyaula tamâta rârâ ilonzi kalonzi.

ma ilomi mine tu, “Ara, mine nde maka ma kapaveta kuku ilo-kalo siŋga ne vetâŋa kilo”, mine ndimo. Ara ŋana miki taitu-taitu ma kao ilomi ndo ilâ panzi kalo-tawana tamâta, aku kaveta vetâŋa ara nâ panzi ŋana isukanzi kâ. ¹⁴ Ŋgua tukuŋa taituni nâ inzuku Mose ne ŋgua tukuŋa rârâni. Ŋgua tukuŋa ŋinde nde mine; “Noko ma tini mwasa panzi tini pinde, itogo noko tini mwasa pa tamwata mine”. ¹⁵ Miki kapakatona sondo ŋga! Miki uru kapambita wa kakai kazâŋa potomule lâ warakami ŋginimi, itogo ŋgoa ŋgoi uru siveta mine. Ambo miki ma kapile mâsi ŋinde tia, ande ma kapayaula warakami ndo lâ.

Koroani Sapâŋa ne vetâŋa, aŋga ilo-kalo siŋga ne vetâŋa

¹⁶ Naŋa apaimi tu ambo miki ma kapaveta kuku vetâŋa ndia Koroani Sapâŋa itula pami ikura zo zo, ande miki ma kakura ŋana kapaveta kuku ilo-kalo siŋga ne vetâŋa potomule, ande tia.

¹⁷ Kinda tasama tu ilo-kalo siŋga uru ikai kazâŋa pa Koroani Sapâŋa, aku Koroani Sapâŋa kala uru ikai kazâŋa pa ilo-kalo siŋga mine nâ. Kinzi rua uru sipara ku simo nâ. Mine kala vetâŋa ndia miki ilomi patea tu kaveta, ande miki kakura ŋana kaveta vetâŋa ŋinde, ande tia. ¹⁸ Andeta kalonjo ŋga; ambo Koroani Sapâŋa uru ikai poe pami, ande ŋgua tukuŋa ne wurâta ikeno ŋana ikai poe pami, ande tia. ¹⁹ Miki kasama lâ ŋana ilo-kalo siŋga ne vetâŋa kâ. Ilo-kalo ŋinde uru igagatinzi tamâta ŋana siveta vetâŋa potomule kie-kie mine; vetâŋa ŋana sipalulua tininzi potomule kâ, aŋga vetâŋa sakamao kie-kie, ²⁰ aŋga vetâŋa ŋana sipaneanzi

maro lanjeŋa kâ, anĝa vetâŋa ŋana siveta nzâmbe sakamao kie-kie kâ, anĝa vetâŋa ŋana sikai kazâŋa panzi tininzi pinde kâ, anĝa vetâŋa ŋana sipawa ŋgua kâ, anĝa vetâŋa ŋana sipadâda kâ, anĝa vetâŋa ŋana wisinzi nâna kâ, anĝa vetâŋa ŋana sipasuka warakanzi tininzi kâ, anĝa vetâŋa ŋana sipwa pwapwataki kâ, ²¹ anĝa vetâŋa ŋana ilonzi yosi kâ, anĝa vetâŋa ŋana sinu lââ kaika ku sidauda kâ, anĝa vetâŋa ŋana sitara kawanzi pakâe-pakâe potomule kâ, anĝa vetâŋa kie-kie mine. Muŋga naŋa aporo ŋgua pami, kala ŋine aporo ŋgua kaŋa ŋainani kilo; tamâta ea kinzi uru siveta vetâŋa kie mine, ande kinzi tamâta ŋinde ma sikura tu simo Maro Kindeni ne ŋgumbi ilo, ande tia.

²² Taitu Koroani Sapâŋa uru iveta ilo-kalo ara tava vetâŋa ara ipâŋga lâ ilonda kalonda. Ŋinde itogo Koroani Sapâŋa ipula kanaŋo ipâŋga lâ kinda nenda via mwasina. Vetâŋa arara ŋinde, ande mine; vetâŋa ŋana tininda mwasa ndo panzi tininda pinde kâ, anĝa vetâŋa ŋana ndekâŋa kâ, anĝa vetâŋa ŋana wisinda pisi kâ, anĝa vetâŋa ŋana wisinda nâna walele tia kâ, anĝa vetâŋa ŋana kalonda sukâŋa ŋananzi tamâta kâ, anĝa vetâŋa ŋana taveta kenda ara panzi tamâta kâ, anĝa vetâŋa ŋana taveta ikura nenda ŋgua pâŋa mine kâ, ²³ anĝa vetâŋa ŋana tamo mwasa nâ kunzi tamâta kâ, anĝa vetâŋa ŋana tapu mulinda pa vetâŋa potomule kie-kie kâ. Ŋgua tukuŋa tonge indi kaika ŋana vetâŋa kie mine, ande tia. ²⁴ Tamâta ea kinzi kalonzi tawana Yesu Kirisi, kinzi ŋinde rârâni sipile ilo-kalo siŋga ŋinde marumbu lâ. Ŋinde itogo kinzi sipu ilo-kalo siŋga ŋinde lâ kâi popole tini imâte

lâ. ²⁵ Koroani Sapâña via mao ilua kinda lâ. Mine nde ara ñana kinda ma taponu muli pa vetâña ndia Koroani Sapâña ipatea pa kinda. ²⁶ Kinda ma tapasuka warakânda tininda ndimo. Aku kinda ma taveta vetâña pinde panzi ninda-nambwe kalotawana tamâta ñana iveta wisinzi nâna kâ, mine ndimo. Aku kinda ma tapadâda ndimo.

6

Kinda ma taveta vetâña ara nâ panzi tamâta

¹ Andeta ninngu-nambwe wukale, miki kalonjo ñga; ambo miki kasama tu nawalami kalo-tawana tamâta tonje iveta kiesaka, ande ara ñana miki tamâta ea Koroani Sapâña uru ikai poe pami ñinde ma naomi mwasa nâ kavila tamâta ñinde ñana katu ne vetâña sakamao ñinde sondu kâ. Taitu miki warakami taitu-taitu ma kapakatona sondu. Tia ma Sadana ikai samâña pami, aku miki kala ma kaveta kiesaka tona. ² Ara ñana miki ma kavilanzi nimi-nambwe kalo-tawana tamâta ñana sikale nenzi malia kâ. Ambo miki ma kaveta mine, ande nemi vetâña ñinde ma iyoke Kirisi ne tukuña. ³ Ambo tamâta kaa tonje ipasuka tamwata tini, ande tamâta ñinde ipalâñe nâ. ⁴ Ara ñana kinda taitu-taitu ma talea sondu pa warakânda nenda vetâña. Ambo tamâta tonje ne vetâña nde ara, ande i ma ikura tu indeka ñana i tamwata nâ ne vetâña. Andeta wurâta ikeno pa kinda ñana talea pa tamâta tonje ne vetâña, ande tia, ⁵ ñana tu wurâta ikeno pa kinda rârâni taitu-taitu ñana tapakatona warakânda nenda vetâña.

⁶ Ambo tamâta tonje uru ipanananzi ngu pinde nana Maro Kindeni kawa ngua, ande ngu ninde ma sivila nenzi pananâna ninde, aku ma kelekele ara pinde silua.

⁷ Miki ma kapalâne warakami ndimo. Tamâta tonje ikura nana ikai lanenja pa Maro Kindeni tia ndo. Kanija vâsa ndia noko kupau lâ tâno ilo, ande tâno ninde ma ipulia kanija ndainani nâ.

⁸ Aku mine nâ, tamâta ea kinzi uru tininzi mwasa pa ilo-kalo sinja kala soka muli, ande ninde itogo kinzi sipau vetâna kiesaka lâ ilonzi kalonzi, aku muli nga vetâna ninde ma io kanao sakamao, aku kinzi tamâta ninde ma sipayaula ndo. Anja tamâta ea kinzi uru tininzi mwasa pa vetâna ara ndia Koroani Sapâna ilo papa, ande ninde itogo Koroani Sapâna io kanao ara ndo lâ ilonzi kalonzi. Kanao ara ninde nde via mao, nana ma simo vianzi mine ku simo nâ. ⁹ Mine kala kinda ma takai wulitia nana taveta vetâna ara kê ndimo. Ambo kinda ma tamandi kaika nana taveta vetâna ara kê, ande muli, lâ zo ndia Maro Kindeni ipatea lâ, ande kinda ma takai vetâna ara ninde ne kulu, itogo takai kâpwa lâ tâno ilo mine.

¹⁰ Mine kala lâ zo ndia kinda takura tu taveta vetâna ara pinde panzi tininda pinde, ande ara nana ma taveta mine nâ. Ambo kinda ma taveta vetâna ara mine panzi ninda-nambwe kalotawana tamâta, ande ninde ma ara ndo.

Paulo indeka nana Kirisi ne matenja lâ kêi popole tini

¹¹ Kala njine nana Paulo warakângu mbaungu angere ngua njaina lâ pepa tini imâ pami. Aku miki kamora nanenju ngerenja mâsi njine ipânja njalae.

¹² Miki kalonjo nga. Kalo-tawana tamâta lanjeŋa pinde ilonzi tu ma simo tamâta ara ndo lâ Juda tamâta ŋalaŋala naonzi. Mine kala kinzi uru siporo ŋgua kaika pami tu miki ma kakai karae-veŋa ne mâsi lâ tinimi. Kinzi nenzi vetâŋa ŋinde ne duvi nde mine; ambo kinzi ma situla ŋgua tu, “Yesu ne mateŋa lâ kâi popole tini iveta kinda tapâŋga tamâta sondo lâ Maro Kindeni nao”, ande kinzi Juda tamâta ŋalaŋala ma sikai kazâŋa panzi. Aku tininzi pwâka tu kazâŋa mine ma ipâŋga panzi. ¹³ Kinzi kalo-tawana tamâta lanjeŋa ŋinde warakanzi ŋandai sipaveta sondo kuku Juda nenzi ŋgua tukunja nga, andeta ilonzi tu miki ma kakai karae-veŋa ne mâsi lâ tinimi. Ambo miki ma kaveta mine, ande kinzi ma sikura ŋana sipasuka warakanzi tininzi.

¹⁴ Anja naŋa ma apandekâna warakâŋgu, ande tia, aku ma apanea tamâta tonje wa vetâŋa tonje, ande tia ndo. Naŋa ma andekana ku apanea nenda Maro Yesu Kirisi simbo nâ ŋana i ne mateŋa lâ kâi popole tini. Naŋa kalonju tawana i, aku ŋana duvi ŋinde kâ apu muliŋgu pa tâno ŋine ne ilo-kalo wa vetâŋa marumbu lâ, aku tâno ŋine ne kelekele ikura tu ilele ilonju kalonju kilo, ande tia. ¹⁵ Ambo tamâta tonje ma ikai karae-veŋa ne mâsi lâ tini tâku tia tâku, ande ŋine nde kelekele kaa nâ. Taitu miki kalonjo nga; ambo Maro Kindeni ma ilele tamâta tonje ilo kalo, kala ipâŋga itogo tamâta wasaseki ndo, ande vetâŋa mine nâ nde kelekele mao.

¹⁶ Maro Kindeni ne kalo-sukâŋa tava ne wisi-pisi imo kunzi tamâta ea sipono muli pa nanenju ŋgua ŋine. Kinzi tamâta ŋinde nde simo Maro Kindeni

ne ŋgu mao.

¹⁷ Naŋa tiningu pwâka ndo tu tamâta tonje ma malia ilua naŋa kilo. Tamâta pinde munga sikai kazâŋa pa naŋa, ande kala nzimba nia kie-kie nde ikeno tiningu. Aku nzimba nia ŋinde itula pwataki tu naŋa amo Yesu ne wurâta tamâta mao.

¹⁸ Ningu-nambwe wukale, nenda Maro Nalae Yesu Kirisi ne wisi-wisi imo kuku miki rârâni. Mao.

MARO KINDENI KAWA NGUA
The New Testament and Psalms in the Sio Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Sio long Niugini

copyright © 1995 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Sio

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-02-08

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

21a9f7d3-4b3e-512c-ab21-eb25ed7aef4f